

Rodin wist dat het in de eerste plaats aankwam op een feilloze kennis van het menselijk lichaam. Langzaam, onderzoekend, was hij tot de oppervlakte daarvan gevorderd, en nu werd van buitenaf een hand toegestoken die deze oppervlakte vanaf de andere kant net zo nauwkeurig bepaalde en begrenste als zij dat van binnen was. Hoe verder hij voortging op zijn afgelegen weg, des te meer bleef het toeval bij hem achter en de ene wetmatigheid voerde hem naar de andere. En uiteindelijk was het deze oppervlakte waarop zijn onderzoek zich richtte. Zij bestond uit oneindig veel ontmoetingen tussen het licht en het ding, en het bleek dat elk van deze ontmoetingen anders en bijzonder was. Op de ene plaats leken ze elkaar op te nemen, op de andere elkaar aarzelend te begroeten en op een derde als vreemden aan elkaar voorbij te gaan; en er waren eindeloos veel plekken en er was er niet één waar niet iets gebeurde. Er was geen leegte. Op dat ogenblik had Rodin het grondelement van zijn kunst ontdekt, als het ware de cel van zijn wereld. Dat was het vlak, het met wisselende grootte, wisselende nadruk, nauwkeurig bepaalde vlak: daaruit moest alles gemaakt worden.

Rainer Maria RILKE, *Auguste Rodin*, SUN, Nijmegen, 1990, p. 17-18